

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Рішенням вченої ради
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
протокол №8 від 26 червня 2025 року
Голова вченої ради В.В.Засенко

Галузь знань	А Освіта / С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) / С4 Психологія
Освітня програма	Спеціальна педагогіка / Спеціальна психологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії

Шифр дисципліни	ВД2
Назва дисципліни	Інклюзивно-ресурсні центри в системі супроводу дітей з особливими освітніми потребами
Навчальний рік	2025-2026
Кількість кредитів ЄКТС (годин)	1 кредит (30 годин)
Статус	Вибіркова дисципліна

Курс має на меті дати уявлення про діяльність інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ), основною метою яких є забезпечення права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття освіти шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку, визначення освітніх труднощів та потреб, рівня підтримки в закладі освіти та забезпечення системного кваліфікованого супроводу.

Ми розглянемо:

**Короткий опис
дисципліни**

- особливості діяльності ІРЦ в системі супроводу дітей з ООП;
- сучасні вимоги до організації освітнього процесу для дітей з ООП: відповідність нормативно-правовому забезпеченню, інноваційним психолого-педагогічним підходам, перспективи розвитку спеціальної освіти та інклюзивного навчання;
- дієві науково-практичні підходи до визначення освітніх труднощів, рівнів підтримки дітей з ООП та досвід їх впровадження;
- технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку, підготовки висновку ІРЦ, проведення корекційно-розвивальної роботи та організації системного супроводу.

Викладачі

Литовченко Світлана Віталіївна

Контакти

Тел. +38097 684 13 10

Email svetalitovchenko@ukr.net

Час для консультацій

Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу

формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (аспірантів) компетентностей зокрема, світоглядних позицій, теоретичних знань та практичних навичок для наукового вивчення проблеми діагностично-консультативного супроводу дітей з ООП (діяльність ІРЦ).

Завдання курсу

1. Ознайомити із сучасними концепціями та ключовими цінностями, які покладено в основу організації освіти дітей з особливими освітніми потребами (демократичні та гуманістичні норми розвитку світової спільноти, толерантність, недопущення дискримінації; пріоритет інтересів дитини, цінність дитинства та співпраці з родиною; мобільність та відкритість до змін системи освіти, реагування на сучасні соціальні виклики і запити дітей, батьків, педагогів, утвердження провідною метою освіти розвитку людини та становлення особистості, її світогляду, цінностей).
2. Ознайомити із нормативними основами діяльності ІРЦ, сучасними концепціями і теоріями функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

3. Представити сучасні дієві науково-практичні підходи до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки осіб з ООП в закладі освіти; представити досвід їх впровадження.
4. Презентувати апробовані технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи, підготовки висновку ІРЦ, проведення корекційно-розвивальної роботи та організації супроводу за різних умов (спеціальні заклади інклюзивне навчання; дистанційна форма).
5. Розкрити особливості проведення досліджень у галузі консультативно-діагностичного супроводу осіб з ООП, сервісної (ресурсної) підтримки закладів освіти з інклюзивним навчанням та застосування знань при виконанні завдань науково-дослідної діяльності, визначення рекомендацій щодо забезпечення якості освітніх послуг та управлінських рішень.

Загальні компетентності

ЗК 1.	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
ЗК 2.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 3.	Здатність проведення досліджень у галузі спеціальної педагогіки та спеціальної психології на відповідному рівні.
ЗК 4.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 5.	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК 6.	Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії у соціальних мережах для науковців при вирішенні поставлених завдань.
ЗК 7.	Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій в новій ситуації.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1.	Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, концепцій спеціальної педагогіки, спеціальної психології та інших наук стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень.
СК 2.	Здатність до виявлення значимих проблем і факторів організації супроводу та підтримки осіб з особливими освітніми потребами (відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності).
СК 3.	Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати освітнє середовище.

- СК 4. Здатність до критичного оцінювання наслідків політики у сфері освіти осіб з особливими потребами, визначення рекомендацій стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення освітньої галузі.
- СК 5. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.
- СК 6. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.
- СК 7. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати наукову інформацію, що стосується наукового дослідження.
- СК 8. Здатність до самоаналізу та коригування наукової діяльності, самоменеджменту, саморозвитку.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Організовувати та проводити наукове дослідження в межах діяльності інклюзивно-ресурсних центрів як складника системи супроводу осіб з ООП.
- ПРН 2. Діагностувати і оцінювати рівень розвитку, досягнень і освітні потреби осіб з ООП. Проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівнів розвитку особистості.
- ПРН 3. Здійснювати розроблення сучасних стратегій аналізу освітніх труднощів та визначення рівнів підтримки осіб з особливими освітніми потребами. Аналізувати результати комплексного психолого-педагогічного оцінювання розвитку особи, визначати потреби, планувати організацію освітнього середовища та необхідного супроводу.
- ПРН 4. Оцінювати стан комплексної психолого-педагогічної діагностики розвитку осіб з ООП, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення освіти осіб з ООП у такому контексті.
- ПРН 5. Використовувати навички організації спільної діяльності і міжособистісної взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Використовувати сучасні наукові розробки в професійній діяльності науковця та викладача вищої школи.
- ПРН 6. Знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, здійснювати комунікаційну взаємодію, використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.
- ПРН 7. Створювати і підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище. Відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам психолого-педагогічної роботи.

ПРН 8. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	с	залік	екзамен		л	п	с	залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль 1. Системний психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами											
Тема 1. Міжнародні підходи та концептуальні основи розвитку освіти осіб з ООП	5	1	2	2			5	1	2	2	
Тема 2. Сучасні вимоги до організації системного супроводу осіб з ООП: відповідність нормативно-правовому забезпеченню, інноваційним психолого-педагогічним підходам, перспективи розвитку науки і практики спеціальної освіти	5	1	1	3			5	1	1	3	
Разом за змістовим модулем 1	10	2	3	5			10	2	3	5	
Модуль 2. Організація діяльності ІРЦ як інноваційних освітньо-консультативних установ											
Тема 3. Роль та функції ІРЦ у сучасній системі освіти осіб з ООП	5	1	2	2			5	1	2	2	
Тема 4. Сучасні дієві науково-практичні підходи до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки осіб з ООП в закладі освіти, досвід впровадження	5	1	1	3			5	1	1	3	
Разом за змістовим модулем 2	10	2	3	5			10	2	3	5	
Модуль 3.											

Технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини з особливими освітніми потребами											
Тема 5. Технологія здійснення комплексної оцінки розвитку особи з ООП (визначення індивідуальних особливих потреб)	5	1	2	2			5	1	2	2	
Тема 6. Фахівці ІРЦ у складі команди супроводу особи у закладі освіти	5		2	3			5		2	3	
Разом за змістовим модулем 3.	10	1	4	5			10	1	4	5	
Усього аудиторних годин	15	5	10				15	5	10		
ІНДЗ											
Усього годин	30	5	10	15	+		30	5	10	15	+

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародні підходи та концептуальні основи розвитку освіти осіб з ООП	1
2	Сучасні вимоги до організації системного супроводу осіб з ООП: відповідність нормативно-правовому забезпеченню, інноваційним психолого-педагогічним підходам, перспективи розвитку спеціальної освіти	1
3	Роль та функції ІРЦ у сучасній системі освіти осіб з ООП	1
4	Сучасні дієві науково-практичні підходи до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки осіб з ООП в закладі освіти, досвід впровадження	1
5	Технологія здійснення комплексної оцінки розвитку особи з ООП (визначення індивідуальних особливих потреб)	1

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Тема 1.</i> Міжнародні підходи та концептуальні основи розвитку освіти осіб з ООП	2

	<i>Тема практичного заняття.</i> Визначення методичних засад та організаційних умов надання ефективного психолого-педагогічного супроводу особам з ООП в сучасних умовах	
2	<i>Тема 2.</i> Сучасні вимоги до організації системного супроводу осіб з ООП <i>Тема практичного заняття.</i> Сучасне нормативно-правове забезпечення та інноваційні психолого-педагогічні підходи до освіти осіб з ООП (раннє виявлення проблеми у розвитку та рання комплексна допомога (впровадження системи раннього втручання); зміна підходів до визначення необхідних для дитини послуг, зокрема, відмова від опори на категорії порушень, натомість насамперед врахування індивідуальних особливостей розвитку, потреб кожної дитини; гнучкість змісту та індивідуалізація процесу навчання і реабілітації; варіативність форм організації освіти та методичних підходів до навчання; орієнтація фахівців на надання допомоги сім'ї, широке залучення батьків до роботи з дітьми та підвищення відповідальності батьків за реабілітацію та навчання своїх дітей; організація міждисциплінарного командного підходу та надання інтегрованих послуг та ін.).	1
3	<i>Тема 3.</i> Роль та функції ІРЦ у сучасній системі освіти осіб з ООП <i>Тема практичного заняття.</i> Організаційні та методичні основи діяльності ІРЦ	2
4	<i>Тема 4.</i> Сучасні дієві науково-практичні підходи до визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки осіб з ООП в закладі освіти, досвід впровадження <i>Тема практичного заняття.</i> Рекомендації для фахівців ІРЦ з визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з особливими освітніми потребами та критерії щодо рівнів підтримки у закладі освіти	1
5	<i>Тема 5.</i> Технологія здійснення комплексної оцінки розвитку особи з ООП (визначення індивідуальних особливих потреб) <i>Тема практичного заняття.</i> Технології проведення комплексної оцінки для визначення особливих освітніх потреб, розроблення рекомендацій щодо освітньої програми, оформлення висновку ІРЦ	2
6	<i>Тема 6.</i> Фахівці ІРЦ у складі команди супроводу особи у закладі освіти <i>Тема практичного заняття.</i> Особливості надання психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних послуг відповідно до можливостей особи; участь в командах психолого-педагогічного супроводу вихованців (учнів) у закладах освіти; ведення реєстру закладів освіти, а також реєстру фахівців, які надають психолого-педагогічні та корекційно-розвивальні послуги особам з особливими освітніми потребами; консультування педагогів та батьків	1
7	<i>Тема 6.</i> Фахівці ІРЦ у складі команди супроводу особи у закладі освіти <i>Тема практичного заняття.</i> Особливості проведення досліджень у галузі консультативно-діагностичної допомоги та сервісної підтримки, застосування знань при виконанні завдань науково-	1

	дослідної діяльності, визначення рекомендацій щодо забезпечення якості освітніх послуг та управлінських рішень	
--	--	--

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль	
Тема 1.	<i>Аналіз сучасних теоретичних підходів до створення освітнього середовища для дітей з ООП в контексті педагогічних інновацій (5 год)</i>
	1. Зміна підходів до визначення необхідних для дитини послуг, зокрема, відмова від опори на категорії порушень, натомість насамперед врахування індивідуальних особливостей розвитку, потреб кожної дитини.
	2. Варіативність форм організації освіти та методичних підходів до навчання.
	3. Орієнтація фахівців на надання допомоги сім'ї, широке залучення батьків до роботи з дітьми та підвищення відповідальності батьків за реабілітацію та навчання своїх дітей; організація міждисциплінарного командного підходу та надання інтегрованих послуг.
Тема 2.	<i>Сучасні підходи до визначення категорій (типології) освітніх труднощів у дітей з ООП та критеріїв щодо рівнів підтримки у закладі освіти (особливості роботи фахівців ІРЦ) (5 год)</i>
	1. Фізичні освітні труднощі
	2. Інтелектуальні освітні труднощі.
	3. Функціональні моторні освітні труднощі. Функціональні сенсорні освітні труднощі, що передбачають обмеження слухової та зорової функції. Функціональні мовленнєві освітні труднощі.
	4. Навчальні освітні труднощі.
	5. Соціокультурні / соціоадаптаційні освітні труднощі
Тема 3.	<i>Технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини з ООП (5 год)</i>
	1. Технології проведення та узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, підготовки висновку ІРЦ

	2. Особливості проведення корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ООП та організації супроводу за умов інклюзивного навчання
	3. Індивідуальний підхід для забезпечення можливості вибору варіанту освіти (освітньої траєкторії), оптимального для кожної дитини.
	4. Організація досліджень у галузі консультативно-діагностичної допомоги, застосування знань при визначення рекомендацій щодо забезпечення якості освітніх послуг та управлінських рішень

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	20
Індивідуальне завдання 1	15
Індивідуальне завдання 2	15
Підсумковий контроль (тест/іспит)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Підготовка наукової статті на зазначену тематику (за вимогами до фахового журналу категорії «В», оформлення бібліографічних посилань в стилі APA).	50
2. Підготовка презентації та виступу на конференції, семінарі тощо	30
3. Пошук у базах даних (Scopus, Web of Science) журналів дотичних до теми дослідження	20
3. Аналіз форм роботи з ранньої допомоги дітям з порушеннями слуху	15

Методи навчання
Словесні: лекції, пояснення, бесіди тощо; наочні: демонстрації, ілюстрації; практичні: вправи тощо; практичні методи навчання (вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри); методи усного контролю – індивідуальне і фронтальне опитування, залік, іспит.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення
Навчальний процес за освітньою програмою відбувається в навчальних кімнатах, оснащених аудіовізуальною апаратурою, мультимедійними демонстраційними комплексами та можливістю виходу у глобальні інтернет-мережі або дистанційно.

Основна (обов'язкова) література

1. Положення про інклюзивно-ресурсний центр (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>
2. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / за ред. М.А. Порошенко. Київ, 2018.
3. Данілавичюте, Е. (2018). Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. Особлива дитина: навчання і виховання, №3 (87), 7-18.
4. Литовченко, С.В. (2019). Діяльність ІРЦ у системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами: актуальні питання. Особлива дитина: навчання і виховання. 2019. №4 (93). С. 30-36. <https://doi.org/10.33189/ectu.v4i93.38>
5. Литовченко, С.В. (2019). Система автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів: контент щодо особливих освітніх потреб. Вісник післядипломної освіти. 2020. Вип. 13 (42). С. 123-140. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-13\(42\)-123-139](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-13(42)-123-139)
6. Литовченко, С.В. (2019). Ключові аспекти узагальнення результатів оцінювання та підготовки висновку Інклюзивно-ресурсного центру. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 15, 201-211. <https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/22>
7. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2021. https://ispukr.org.ua/?page_id=8429#.Yrcvy3ZBxPY
8. Литовченко, С.В. (2021). Діти з порушеннями слуху: організація підтримки та комплексна оцінка в ІРЦ. Особлива дитина: навчання та виховання, 1, 19-29. [Діти з порушеннями слуху: організація підтримки та комплексна оцінка в ІРЦ - Електронна бібліотека НАПН України](#)
9. Литовченко, С.В., Литовченко, В.П. (2022). Фактори навколишнього середовища в освіті дітей з порушеннями слуху в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. Особлива дитина: навчання і виховання. 2022. № 4(108). С. 27-39. <https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>
10. Литовченко, С.В., Литовченко, В.П. (2022). Підготовка батьків до оцінки розвитку дітей в інклюзивно-ресурсних центрах: психолого-педагогічні основи комунікації. Наука і освіта. 2022. № 2. С. 31-38. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-5>
11. Литовченко, С.В. (2022). Нові підходи до оцінки особливих освітніх потреб (поради щодо заповнення висновку ІРЦ для дітей з порушеннями слуху). Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (23 листопада 2022 р., Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 114-117. <http://lib.iitta.gov.ua/733611/>
12. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. (2023). Діти з особливими освітніми потребами: навчання та супровід у період повоєнної відбудови: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. 192 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11566>
13. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. (2023). Інклюзивна освіта: покроково для педагогів: навчально-методичний посібник (Серія «Інклюзивна освіта»). Київ, 2023. 232 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11563>
14. Жук, В. В., Литовченко, С. В., Новосад, В. Є., Ремажевська, В. М. (2024). Як організувати освітній процес для дітей з порушеннями слуху та зору в закладі дошкільної освіти. Посібник для педагогів. Розділ II. *Організація освітнього процесу для дітей з порушеннями слуху*. ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО», 87 с. <https://drive.google.com/file/d/19R8POrLLdKdW5bK2fFCyV2R4XTU41S0B/view?pli=1>

15. Бабяк, О.О., Вовченко, О.А., Гладченко, І.В., Данілавичюте, Е.А., Довгопола, К.С., Жук, В.В., Кульбіда, С.В., Легкий, О.М., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В., Литовченко, В.П., Міськов, Г.В., Рибак, О.А., Таранченко, О.М., Чеботарьова, О.В. (2024) Запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти : аналітичні матеріали для МОН України / за заг. ред. Л.І. Прохоренко, В.В. Засенка, Н.А. Ярмоли. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 77 с. <https://ispukr.org.ua/?p=12614>
16. Литовченко, С.В. (2024). Важливі аспекти у контексті співпраці лікарів та фахівців ІРЦ. Безбар'єрність в освіті осіб з особливими потребами: досвід та інновації: матеріали Х Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології. 24-25 жовтня 2024 р. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. Ч.2, 43-48. <https://ispukr.org.ua/?p=12879>
17. Loreman, T., McGhie-Richmond, D., Kolupayeva, A., Taranchenko, O., Mazin, D., Crocker, C., & Petryshyn, R. (2016). A Canada-Ukraine collaborative initiative for introducing inclusive education for children with disabilities in Ukraine: participant perspectives. *School Effectiveness and School Improvement*, 27(1), 24–44. <https://doi.org/10.1080/09243453.2015.1018912>
18. T. Loreman, *Pedagogy for Inclusive Education*, Oxford Research Encyclopedia of Education, Oxford University Press USA, 2019.
19. S. Schwab, U. Sharma, T. Loreman, "Are we included? Secondary students' perception of inclusion climate in their schools", *Teaching and Teacher Education*, 75, p. 31-39, 2018.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Спеціальна педагогіка і психологія : сучас. термінол. словник / за ред. Л. Прохоренко, В. Засенка. Київ: Генеза, 2024. 272 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744568/1/%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D1%96%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20-%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B>
[A.pdf](#)
2. Данілавичюте, Е.А. (2023). *Strategies for determining and overcoming difficulties in the educational activities of children with dysarthria* In: Освіта осіб з особливими потребами в умовах миру і війни. Матеріали IX Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології . Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, м. Київ, Україна, 132-138. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737606/>
3. Кульбіда, С.В., Адамюк, Н.Б., Горова, О.В., Замша, А.В. (2023). Комунікативна доступність освітнього середовища для осіб із порушеннями слуху в умовах сучасних викликів: навчально-методичний посібник у двох частинах. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 148 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11609>
4. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Чути і спілкуватись. Крок за кроком з батьками. Методичний супровід та психологічна підтримка: навчально-методичний посібник. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 57 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11486>

15. Michael R., Attias J., Raveh E. (2019). Cochlear Implantation and Social-Emotional Functioning of Children with Hearing Loss. Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 24(1), 25–31. <https://doi.org/10.1093/deafed/eny034>
6. Бабяк, О.О., Вовченко, О.А., Гладченко, І.В., Данілавичюте, Е.А., Довгопола, К.С., Жук, В.В., Кульбіда, С.В., Легкий, О.М., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В., Литовченко, В.П., Міськов, Г.В., Рибак, О.А., Таранченко, О.М., Чеботарьова, О.В. (2024) Запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти : аналітичні матеріали для МОН України / за заг. ред. Л.І. Прохоренко, В.В. Засенка, Н.А. Ярмоли. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 77 с. <https://ispukr.org.ua/?p=12614>
7. Michael R., Attias J., Raveh E. (2019). Cochlear Implantation and Social-Emotional Functioning of Children with Hearing Loss. Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 24(1), 25–31. <https://doi.org/10.1093/deafed/eny034>

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua/>.
2. Міністерство соціальної політики України. <http://www.mlsp.gov.ua/>.
3. Міністерство охорони здоров'я України. <http://www.moz.gov.ua/>.
4. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України <https://ispukr.org.ua/>
5. Електронна бібліотека НАПН України <https://lib.iitta.gov.ua/>
6. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти України <https://naqa.gov.ua/>
3. Особлива дитина: навчання та виховання. https://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child
4. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. https://spp.org.ua/index.php/26_02_2020.
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України. <http://www.dnpb.gov.ua/>
7. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. <http://www.psyua.com.ua>.
8. АС «ІРЦ» <https://ircenter.gov.ua/>, https://ircenter.gov.ua/static-pages/manuals_and_textbooks

Інформація про викладачів

Литовченко Світлана Віталіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

orcid.org/0000-0003-0001-4667

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=sgh2NsAAAAJ&hl=ru>

<https://lib.iitta.gov.ua/view/creators/==041B==0438==0442==043E==0432==0447==0435==043D==043A==043E=3A==0421=2E==0412=2E=3A=3A.html>

<https://www.facebook.com/groups/268693925325131>

<https://www.facebook.com/groups/582996862527784>

Основні публікації з тематики дисципліни

Статті у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection

1. Torop, K., Yarmola, N., Lytovchenko, S., Trykoz, S., Shevchenko, V., & Kruhlyk, O. (2021). The innovative development of socialization of children with special educational needs on the intellectual disability example. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 11/02-XXIV, 93–96. [THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SOCIALIZATION OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS ON THE INTELLECTUAL DISABILITY EXAMPLE-Web of Science Core Collection](#)
2. Nahorna, O., Lytovchenko, S., Tripak, M., Serhiienko, T., & Khmil, I. (2023). Providing inclusive learning at higher school. *Conhecimento & Diversidade*, 15(37), 193–209. <https://doi.org/10.18316/rcd.v15i37.10946>
3. Paustovska, M., Lytovchenko, S., Marieiev, D., Bazyliak, N., & Malii, A. (2024). Approaches to inclusive foreign language instruction in higher education. *Salud, Ciencia Y Tecnología - Serie De Conferencias*, 3, 711. <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.711>

Статті у виданнях, що внесені до Переліку наукових фахових видань України (група Б)

1. Литовченко, С. (2021). Дошкільна освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні моделі та перспективи розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, (105), 87-99. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_1_43 DOI 10.24139/2312-5993/2021.01/445-458
2. Литовченко С., & Литовченко, В. (2022). Підготовка батьків до оцінки розвитку дітей в інклюзивно-ресурсних центрах: психолого-педагогічні основи комунікації. *Наука і освіта*, 2, 31-38. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-5>
3. Литовченко, С., & Литовченко, В. (2022). Фактори навколишнього середовища в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 4(108), 27-39. <https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>
4. Литовченко, С.В., Супрун, М.О., & Литовченко, В.П. (2024). Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху: історичний експурс. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 1(113), 65-87. <https://doi.org/10.33189/ectu.v113i1.165>
5. Литовченко, С., Таранченко, О., Жук В., Литвинова, В., Шевченко, В., & Вовченко, О. (2023). Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху,

в умовах воєнного стану та відновлення України (модулі 1-3). *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 22, 33-59. <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i22.219>

6. Литовченко, С., Таранченко, О., Жук, В., Литвинова, В., Шевченко, В., & Вовченко, О. (2023). Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, в умовах воєнного стану та відновлення України (модулі 4, 5 та курс з психологічної підтримки). *Особлива дитина: навчання і виховання*, 110(2), 68-104. <https://doi.org/10.33189/ectu.v110i2.139>

17. Литовченко, С.В., Кульбіда, С.В., Вовченко, О.А., Таранченко, О.М., Жук, В.В., Литвинова, В.В., Рибак, О.А., & Міський, Г.В. (2024). Забезпечення безбар'єрності в освітньому процесі для дітей з порушеннями слуху. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 4(116), 29-44. <https://doi.org/10.33189/ectu.v116i4.194>

Навчальні посібники

1. Литовченко С., Таранченко О., Жук В., Шевченко В., Литвинова В., Федоренко О. Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху: методичні рекомендації. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 322 с. <https://lib.iitta.gov.ua/731776/>

2. Прохоренко Л., Ярмола Н. та ін. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2021. https://ispukr.org.ua/?page_id=8429#.Yrcvy3ZBxPY

3. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 188 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11479>

4. Литовченко С., Таранченко О., Жук В., Литвинова В., Шевченко В., Вовченко О. Програма підвищення кваліфікації педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, в умовах воєнного стану та відновлення України. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 54 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11581>

5. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Чути і спілкуватись. Крок за кроком з батьками. Методичний супровід та психологічна підтримка: навчально-методичний посібник. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 57 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11486>

6. Литовченко С., Жук В., Литвинова В. Педагогічна підтримка дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху та їхніх батьків в умовах воєнного стану: навчально-методичний посібник. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 123 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11482>

7. Литовченко С., Жук В., Литвинова В., Вовченко О. Серія навчальних посібників за сферами розвитку для дітей дошкільного віку з порушенням слуху «Сходінки. Підтримаємо та допоможемо» (3 посібника). Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 258 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11438>

8. Литовченко С., Кульбіда С., Вовченко О., Таранченко О., Жук В., Литвинова В., Рибак О., Міський Г., Литовченко В. Запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти: аналітичні матеріали для МОН України. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 77 с. С. 20-27. <https://ispukr.org.ua/?p=12614>

9. Жук В., Новосад В., Литовченко С., Ремажєвська В. Як організувати освітній процес для дітей з порушеннями слуху та зору в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти: навчально-методичний посібник. Київ: ЮНІСЕФ, 2024. 87 с. https://sites.google.com/view/vzaemodia2023/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B6%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8F?fbclid=IwY2xjawGAV45leHRuA2FIbQIxMAABHRqwyIeSj2JLmxN5Ur4F9jTaa_7S4_7Em-10-IC-eQtPP5mBzk_tGZ5pMA_aem_qW3-3YLSqPcSjkSbgc6fVA

Зворотній зв'язок

Литовченко Світлана Віталіївна
Моб. тел. 0976841310 (viber, telegram)
svetalitovchenko@ukr.net

Затверджено

Засідання відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку
Протокол №6 від 23 червня 2025 р.

Укладач

Литовченко С.В.

Завідувач відділу

Литовченко С.В. —

